

Universitätsbibliothek Paderborn

Cvrsvs Theologici ...

Ea Brevitate Conscriptus, Qvam Tot Tantarvmqve Rervm Amplitudo Et
Varietas Patitvr ...

Quas Prima Pars Et Prima Secundæ Divi Thomæ Complectvntvr -
Qvæstiones Insvper Ad Mores & praxim spectantes, quæ peculiarem cum
Scholasticis habent connexionem, declarantur

Carleton, Thomas Compton

Leodii, 1659

Sect. VIII. Quædam circa libertatem in tentationibus omnibus & singulis
superandis.

urn:nbn:de:hbz:466:1-13718

V. Sine speciali privilegio nullus in hoc statu vitare per totam vitam potest omnia venialia.

Dicendum tamen, non solum hominem lapsum, viribus naturæ, sed nec iustum in hoc statu, per auxilia Dei ordinaria & sine speciali privilegio peccata omnia venialia vitare posse. Ratio est: tum quia sicut potest dari tentatio levis ad culpam gravem, ita & econtrâ tentatio gravis ad levem, mendacium jocosum exempli gratiâ; ergo sicut ad mortalia, ita & ad venialia peccata dari potest tentatio tam gravis, ut moraliter semper ei homo cedat. Secundo provenire hoc potest ex defatigatione; cum enim adeo crebræ irruant tentationes, ex tot tamque diversis occasionibus ortæ, homo tandem earum importunitate victus labitur. Tertio hoc contingit ex impossibilitate partim antecedente, partim consequente, quæ latius explicabitur Sect. sequente.

VI. Privilegium gloriofissima Virginis Dei Matris est, nullius unquam veniale peccatū admisisse.

Queres secundo: Utrum de facto speciale hoc privilegium vitandi omnia venialia, ulli unquam fuerit concessum. Respondet sanctus Augustinus: *Exceptâ sanctâ Virgine MARIA, nullum Sanctorum habuisse hoc privilegium; sed omnes, inquit, si interrogarentur, unâ voce clamarent, Si dixerimus, quia peccatum non habemus, nos ipsos seducimus, & veritas in nobis non est.* De Beatâ Virgine autem id docet Concilium Tridentinum sess. 6. can. 23. Aliqui etiam putant nonnullos eximie sanctitatis peccata omnia venialia, quæ cum plenâ deliberatione fiunt per diuturnum tempus adeoque totâ vitâ evitasse. Imò Pater Suarez lib. 2. de Voto, cap. 7. cum aliis nonnullis asserit, ea omnia moraliter posse vitari.

SECTIO SEPTIMA.

Utrum qui tentationes superare singulas potest, possit superare omnes.

I. Tentationes ita occurrere debent, ut vires hominis plandè relinquant integras.

QUÆSTIO supponit ita tentationes istas accedere, ut una non majorem afferat gravitatem & molestiam ex eo quod reliquas immediate subsequatur: si enim afferret, certum videtur non esse eandem rationem de singulis, ac de omnibus; hæc namque, si in iis aliis circumstantiis accessisset, posuisset physicè & moraliter vinci, jam tamen ratione majoris molestiæ, quam affert, vinci nequit, eo modo quo Sectione præcedente diximus. Supponimus ergo ita collectionem hanc tentationum, decem verbi gratiâ, vel duodecim occurrere, ut una tempore aliquo interposito succedat alteri, & hominis animum ita integrum ac vegetum, aptumque ad resistendum tentationi inveniat ac præcedens.

II. Tentationes prædictæ debent successive occurrere, non simul.

Supponimus etiam sermonem esse de pluribus tentationibus sigillatim sibi succedentibus, non simul hominem invadentibus: in hoc enim casu certum est non sequi, cum qui potest tentationes singulas ex decem seorsim & successive occurrentes vincere, possit omnes decem vincere simul irruentes, sicut nec qui tres homines sigillatim vincere potest; hodie Petrum exempli gratiâ, cras Paulum, perendie Joannem, potest omnes tres simul pugnantes superare.

III. In multis, quod singulis partibus convenit, convenit toti.

Advertendum, negari in multis non posse, quin si denominatio aliqua competat singulis partibus ali. ujus rei, competat ipso facto toti. Hoc per varia discurrendo clarè cernitur: sic enim si partes omnes hominis sint sanæ, homo sanus dicitur: sic si in libro aliquo propositiones seu sententiæ singulæ sint veræ, non potest liber censeri falsus, cum

hæc denominatio, nisi ab aliqua libri parte aut propositione desumi non possit, & sexcenta hujusmodi.

Negari etiam econtrariò non potest, quin aliquando denominatio aliqua competat toti, quæ non competat ulli ejus parti sigillatim sumptæ; & consequenter non competit toti ratione ullius unius partis. Hoc ut non abeamus longius, clarè constat in denominatione totius: nulla enim pars est totum; ergo hæc denominatio illi competit ratione omnium, non singularum partium: nec enim anima, nec materia, nec unio est homo, omnes simul sunt. Idem est in denominatione infiniti, multitudine siquidem infinita hominum, Angelorum, &c. non habet hanc denominationem & conceptum ab ullâ unâ parte, cum singulæ unitates sint finitæ, ut ipsa vox unitatis apertè indicat.

IV. Denominatio aliqua competit interdum toti, quæ non competit ulli parti.

Hoc in iis rebus univèrsim cernitur quando propositiones seu extrema supponunt copulativam, quod tunc contingit, quando terminus aliquis communis accipitur pro suis inferioribus copulativam sumptis, seu quando in resolutione enumerantur necessariò per conjunctionem copulativam non integras propositiones necentem, sed terminos simplices simul sumptos, eo quod prædicatum propositionis de nullo singulari uno verificari possit. Sic in his & similibus propositionibus univèrsalibus, omnes orbis partes sunt quatuor, omnes Apostoli sunt duodecim, omnia elementa sunt quatuor, non sequitur id unicuique parti convenire, quod convenit toti, unde & resolutio fieri debet per conjunctionem copulativam copulativam, seu terminos singulos, non propositiones connectentem, ut ergo Europa, Asia, Africa, America sunt quatuor, non ergo Europa est quatuor &c. Aliud est in iis vocibus communibus, quæ supponunt copulativè, seu distributivè, quod tunc contingit, quando in resolutione enumerantur extrema per conjunctionem copulativam copulativè se habentem, seu conjungentem integras propositiones, ut in his, Omnis leo currit, ergo hic leo currit, ille leo currit, & alia hujusmodi secundum regulas à Dialecticis præscriptas.

V. Declaratio in particulari quando denominatio singulari partium redundat in totum, quæ de non redundat.

Resolutio propositionum interdum fieri debet per conjunctionem copulativam copulativam, seu terminos singulos, non propositiones connectentem, ut ergo Europa, Asia, Africa, America sunt quatuor, non ergo Europa est quatuor &c. Aliud est in iis vocibus communibus, quæ supponunt copulativè, seu distributivè, quod tunc contingit, quando in resolutione enumerantur extrema per conjunctionem copulativam copulativè se habentem, seu conjungentem integras propositiones, ut in his, Omnis leo currit, ergo hic leo currit, ille leo currit, & alia hujusmodi secundum regulas à Dialecticis præscriptas.

Resolutio propositionum interdum fieri debet per conjunctionem copulativam copulativam, seu terminos singulos, non propositiones connectentem, ut ergo Europa, Asia, Africa, America sunt quatuor, non ergo Europa est quatuor &c. Aliud est in iis vocibus communibus, quæ supponunt copulativè, seu distributivè, quod tunc contingit, quando in resolutione enumerantur extrema per conjunctionem copulativam copulativè se habentem, seu conjungentem integras propositiones, ut in his, Omnis leo currit, ergo hic leo currit, ille leo currit, & alia hujusmodi secundum regulas à Dialecticis præscriptas.

SECTIO OCTAVA.

Quædam circa libertatem in tentationibus omnibus & singulis superandis.

DICO primò: potest dari necessitas in genere vel in specie, seu in tota aliqua collectione, quæ non sit in singulis, imò nec in ullo ex particularibus: Probatur primò: causa enim omnis libera completa, & proximè ad operandum expedita in instanti A exempli gratiâ, non potest non habere vel actum vel omissionem actus in illo instanti, & tamen liberè se determinat ad utramvis partem contradictionis, & ita liberè vult hoc objectum exempli causa, ut potuerit pro aliquo priori illud non velle, utroque nihilominus carere nequit, cum sint contradictoria, ergo. Quod clarè constat, si supponatur opinio illa probabilis, omissionem scilicet puram (quod de Deo passim affirmant Theologi) esse impossibile.

I. Necessitas in genere non semper infert necessitatem in singulis particularibus.

Probatur hoc idem secundo: stante intentione efficaci alicujus finis, non potest quis medium aliquod non eligere, & tamen ex quinque mediis possibilibus

II. Exemplis variis ostenditur necessitatem in

genere non inferre necessitatem in illo particulari.

possibilibus integrum ei est quodcumque voluerit eligere, ergo cum necessitate in genere, seu specie, stat indifferentia ad singula individua. Confirmatur: non potest quis saltem naturaliter, imò & ut arbitror probabilis, nec divinitus esse, & non in aliquo loco determinato, ut ostendi Disp. 33. Phys. sect. 5. liberum nihilominus unicuique est in hoc vel illo loco, imò in quocumque particulari existere; ergo, &c. Confirmatur secundò: visio beata necessitat ad amorem Dei, & tamen ut in materiâ de Incarnatione dixi, Christus ad singulos actus amoris beatifici fuit liber: quod idem in Angelis & beatis omnibus contingere videtur, qui ex pluribus actibus singularibus amoris Dei, quos vident possibiles, hunc vel illum in particulari eligere possunt, & se ad individuationem determinare, ut dixi Disp. 31. Phys. sect. 1. num. sexto.

III.

Determinatio tamen ad singula, vel etiam ad unum aliquod ex individuis tollit libertatem in specie.

Dico tamen secundò, non posse econtrâ cum determinatione ad singula, vel etiam ad unum individuum stare libertas in specie. Probatur iisdem exemplis; si namque potentia aliqua sit antecedenter, vel ad volendum vel ad non volendum seu nolendum objectum aliquod necessitata, non est indifferens quoad specificationem, seu ad amorem illius aut omissionem amoris, vel odium, & si elicere necessariò debeat hunc actum amoris in particulari, non est similiter indifferens quoad exercitium: quemadmodum etiam, si quis necessariò debeat esse in hoc loco, non est indifferens ut sit in quocumque; & sic de aliis: ergo licet necessitas in specie non tollat libertatem circa ullum ex singularibus, necessitas tamen omnium, vel etiam unius ex singularibus tollit libertatem in specie.

IV.

Nullus potest antecedenter necessitari ad peccandum, etiam in genere.

Dico tertio: non potest quis antecedenter physicè necessitari ad peccandum in genere pro certo aliquo instanti, quantumvis operationes singularè in particulari relinquuntur liberè. Sensus Conclusionis est, non posse aliquem ita determinari antecedenter ad unum aliquem indeterminatè ex duobus actibus malis in instanti B. exempli gratiâ eliciendum, ut illum exercendo peccet.

V.

Ostenditur non posse quemquam, no quidem in genere necessitari ad peccandum.

Ratio est: illi quippe actus vel sunt in malitiâ æquales, vel inæquales; si hoc secundum, licet peccare quis possit eligendo id quod est gravius, cum tamen ad hoc non necessitetur, sed possit eligere minus grave, non necessitatur ad peccatum, ut in materiâ de penitentiâ dixi, dum de perplexo inter duo peccata. Si verò actus hi sint in malitiâ æquales, quamcumque is elicit, non peccat, ut latius ostensum est loco citato: Primò quia licet illic sit libertas, solùm tamen est in genere entis, non moris, si etenim Petrus necessitetur ad unum è duobus aureis dandum in elemosynam, quis eum dicat esse laude dignum, quòd hunc potius det quàm alterum, alioqui & Sancti in Cælo erunt laude digni, quòd ex pluribus actibus amoris, numero tantum distinctis, qui juxta probabilem sententiam sunt in eorum potestate, ut in his se determinant ad individuationem, hunc eligant præ aliis omnino æqualibus.

VI.

Ad peccandum, sicut ad merendum libertas requiritur, non in genere entis tantum sed in actu.

Probatur assertio secundò; quisquis namque peccat, est vituperio dignus, at verò homo in his circumstantiis, quequid eligit, reprehendi non possit, quid enim faceret, cum si Scyllam vitet, incidere necessariò debeat in Charybdim. Ad peccandum itaque, & vituperium requiritur, vel libertas omnimoda, vel talis, ut sit inæqualitas aliqua in objectis, ad quæ est illa determinatio antecedens, ita ut electio unius præ alio, sit in

affirmatione morali diversa. Ratio verò à priori est, quia homo iste, quantumvis liberè feratur in hunc actum, potius quàm alium, non tamen habet ullum affectum in malum, sed si posset, vellet omne malum hic & nunc vitare, si enim ita esset animo affectus, ut eundem actum hic & nunc eliceret, etiam si ejusmodi ei necessitas non incumberet, peccaret; jam verò malum inivitus facit, nec ullo modo ad illud afficitur: quis ergo ei judicaverit imputandum. Hæc latius prosecutus sum loco proximè citato, ubi cum Patre Sanchez, Cardinale de Lugo, & aliis ostendi perplexum inter duo peccata æqualia, quodcumque è duobus fecerit, non peccare. Unde in illo priori non necessitatur ad peccandum, nisi materialiter, id est ad unam ex iis actionibus eliciendum, quæ in sensu diviso perplexitatis, & necessitatis, esset peccatum.

Hic homo quo d'facit, inivitus facit, & nullo modo est affectus ad malum.

SECTIO NONA.

Positne in aliquâ collectione operationum successivarum dari necessitas ad peccandum.

DICO quartò: non potest esse necessitas antecedens & Physica ad peccandum in totâ aliquâ collectione, decem actuum exempli gratiâ, sibi succedentium, si maneat libertas ad resistendum singulis. Unde in hoc casu, qui potest tentationes singulas vincere, potest omnes. Hæc Conclusio directè respondet quæstioni, & probatur primò: posito enim quod novem priores tentationes vicerit, potest decimam antecedenter vincere vel non, quam supponimus non esse gravio-rem præcedentibus, sed fortasse minus gravem: si non potest eam vincere, ergo antecedenter in his circumstantiis necessitatur ad succumbendum decimæ, & consequenter ei cedendo non peccat: si verò etiam decimam potest hic & nunc antecedenter vincere, ergo potest vincere omnes, habet namque potentiam antecedentem ad vincendum reliquas, ut constat, cum eas de facto vicerit, ab actu autem ad potentiam semper valet consequentia, sed suppositâ victoriâ illarum habet etiam in sensu composito potentiam antecedentem vincendi istam, ergo &c.

I. *Qui tentationes singulas potest vincere, vincere potest omnes.*

Hic habet potentiam antecedentem ad omnes tentationes vincendas.

Secundò probatur à contrariò: verificatio hujus propositionis universalis, *Petrus potest vincere has decem tentationes*, pendet de facto à potentiâ vincendi hanc ultimam; quantumcumque enim habuit potentiam vincendi novem priores, si tamen non habeat potentiam vincendi hanc, seu decimam, propositio illa est falsa, idque ratione hujus in particulari, ergo similiter in his circumstantiis verificatio hujus propositionis negativæ, *Petrus non potest vincere omnes decem tentationes successivè accedentes*, pendet ab impotentiâ, ad hanc vincendam: sicut enim negatio potentiæ ad hanc, sufficit ad reddendam propositionem affirmativam falsam, ita affirmatio potentiæ ad hanc sufficet ad reddendam falsam propositionem negativam.

II. *Si non potest vincere decimam tentationem, hæc propositio, Potest vincere decem, est falsa.*

Confirmatur: in aliis enim successivis valet ab enumeratione omnium partium, sigillatim sibi succedentium, ad totum; sic enim evidenter sequitur, vixit quis hoc mense, & novem præcedentibus, ergo vixit decem mensibus, occidit decimum, cum antea novem occidisset, vixit decimam tentationem, posito quod novem vicerit,

III. *In successivis ab enumeratione singularium partium valet ad totam collectionem.*

ergo